

Vad är ”annorlunda”?

Kommentar till Jonung och Wadensjö

Jonung och Wadensjö kritiserar i en kommentar [Jonung—Wadensjö 1975] de som säger att Sveriges ekonomiska struktur har förändrats och att detta är orsaken till att de etablerade ekonomiska teorierna (mera preciserat Keynesiansk teori) inte längre håller. Kritiken går ut på att visa att den ekonomiska strukturen inte har ändrats och att det alltså inte finns någon anledning att befara den ekonomiska teorins undergång. Även om Jonung och Wadensjö gör rätt i att angripa vulgärjournalistik à la artikeln i Dagens Nyheter [Thalin 1975] kan man på åtminstone tre punkter ställa sig tveksam till författarnas kommentar. De två första punkterna gäller metoden att visa att den ekonomiska strukturen inte har förändrats medan den sista punkten gäller själva sakfrågan.

(1) Jonung och Wadensjö tillvägagångssätt att testa hypotesen om den ekonomiska strukturen (om den har ändrats eller ej) går ut på att de för tiden 1922—1971 estimerar en ekonometrisk modell av den svenska ekonomin. Jonung och Wadensjö prognosticerar sedan med hjälp av sin modell löne- och prisutvecklingen för åren 1972, 1973 och

1974. Prognoserna jämförs med den faktiska utvecklingen och avvikelserna i absoluta tal meddelas (se deras *tabell 2*). Författarna diskuterar sedan om avvikelserna är små eller stora *men detta är helt ointressant för att kunna testa den ställda hypotesen*. Enbart den absoluta avvikelserna mellan prognos och faktisk utveckling säger inget av värde! Vad man vill veta (åtminstone jag) för att kunna draga några slutsatser är med hur pass stor sannolikhet man skulle kunna få prognosvärdena givet att den faktiska utvecklingen är de sanna värdena. Man vill man veta prognosvarians och konfidensintervall för prognoserna. Skall man kritisera bör man åtminstone se till att ens poäng går hem!

(2) Jonung och Wadensjö vill undersöka ”om någon sådan strukturell ändring verkligen inträffat.” Som nämndes under punkt (1) gör de detta genom att använda en ekonometrisk modell. Detta innebär de facto att struktur blir lika med värdena på regressionskoefficienterna (det heter också strukturell form) i de estimerade ekvationerna. Dvs dessa koefficienter talar om hur vår ekonomi reagerar på olika ekonomiska variabler.

För att undersöka om strukturen har ändrats eller ej vill man på något sätt undersöka om värdena på regressionskoefficienterna har ändrats eller ej, dvs om de är stabila mellan olika tidsperioder. Man kan nu fråga sig om författarnas metod i form av att prognosticera utvecklingen och sedan jämföra prognosen med den faktiska utvecklingen är rätt metod att använda. Den traditionella statistiska metoden är att först estimeras Jonung och Wadensjöes modell över en delperiod, t ex 1922—1965 och sedan estimeras modellen över hela perioden, 1922—1974. Vi får då två olika par av pris- och löneekvationer och kan sedan testa om regressionskoefficienterna är stabila (dvs lika) de två estimaten emellan.¹ Vill man vara mera sofistikerad kan man tillgripa "varying parameter regression".^{2, 3}

(3) Utgångspunkten för Jonung och Wadensjöes artikel var den sk dödsannonsen över Keynesiansk teori. Tex verkar det som om den enkla Phillipskurvan har skiftat upp på en högre och ogynnsammare nivå. Det verkar ma o som om "den svenska ekonomins funktionssätt har förändrats på ett avgörande sätt under senare år" [Jonung—Wadensjö 1975 s 270]. Deras resultat pekar på att ekonomin reagerar på samma sätt idag som för femtio år sedan och att ekonomins funktionssätt således inte har ändrats. Jag har svårt att se relevansen av Jonung och Wadensjöes resultat som ett bemötande av artikeln i Dagens Nyheter. Jag kan inte se att det är något entydigt samband mellan "struktur" och ekonomisk teori. Jag använder här begreppet "struktur" enligt Jonung och Wadensjöes definition, som liktydigt med värdena på regressionskoefficienter. Antag, att deras resultat hade pekat på instabila regressionskoefficienter vilket skulle tyda på att ekonomins funktionsrätt ändrats. Vilken slutsats skulle man i så fall dragit med avseende på relevansen av existerande ekonomisk teori? Min slutsats skulle inte bli att teorin är irrelevant. Jonung och Wadensjöes "test" kan inte användas för att bemöta artikeln i Dagens Nyheter. Det är den som är irrelevant och inte de ekonomiska teorierna.

¹ Klassiskt exempel på s k Chow test.

² Se t ex Cooley—Prescott [1973].

³ De nämnda metoderna för att testa stabiliteten i regressionskoefficienterna brukar vanligen användas för ekonomiska modeller med en ekvation men kan vidareutvecklas för flerekvationssystem. Se Theil [1971 kap 10].

En annan sak är att Jonung och Wadensjöes resultat får ses som lite oväntade. Under de femtio åren som de behandlar har Sverige t ex passerat guldmyntfot, Bretton Woods systemet, rörliga växelkurser, en övergång från jordbrukarsamhälle till industri- och servicesamhälle, kraftig ökning av den offentliga sektorn inklusive skatte- och transfereringssystemet, en trolig ändring i folks förväntningsstruktur från i stort sett en stabil prisnivå med regressiva förväntningar (dvs att man alltid väntade sig ett återvändande till en stabil prisnivå) till en inflationistisk period med kompenserande förväntningar. Sett i detta perspektiv tycker jag att Jonung och Wadensjöes resultat är oväntade. Jag hade nog trott att ekonomin reagerar annorlunda idag jämfört med för femtio år sedan, speciellt med tanke på ändrade förväntningar om prisnivån. Det är förresten litet förvånande att Jonung och Wadensjöes modell passar data så pass bra (R^2 över 0,8) trots att modellen inte innehåller någon explicit förväntningsvariabel. I vidareutvecklingar av Phillipskurvan har just förväntningarna visat sig vara mycket viktiga. Fast det är möjligt att importprisindex i Jonung och Wadensjöes modell för ett land som Sverige verkar som proxy för prisförväntningarna.

Gabriel Urwitz

Master of Science,
Carnegie-Mellon University,
Pittsburgh, USA

Referenser

- Cooley, T.,—Prescott, E., [1973], "Systematic (nonrandom) variation models varying parameter regressions: A Theory and some applications", *Annals of Economics and Social Measurement*, nr 2: 4
- Jonung, L.—Wadensjö, E., [1975], "Är 70-talets svenska ekonomi annorlunda?", *Ekonomisk Debatt*, årg 3, nr 4
- Thalin, L., [1975], "Lärofaderns gamla recept biter dåligt i ekonomin", *Dagens Nyheter*, 8 april
- Theil, H., [1971], *Principles of Econometrics*, London